శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

॥ చతుః పంచాశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుః పంచాశః సర్గః ॥

లంకాయా దహనం రక్షసాం విలాపశ్చ

వీక్షమాణస్తతో లంకాం కపిః కృతమనోరథః।
వర్ధమానసముత్సాహః కార్యశేషమచింతయత్ ॥ **5.54.1** ॥

కిం ను ఖల్వవశిష్టం మే కర్తవ్యమిహ సాంప్రతం।
యదేషాం రక్షసాం భూయః సంతాపజననం భవేత్ ॥ **5.54.2** ॥

వనం తావత్ ప్రమథితం ప్రకృష్టా రాక్షసా హతాః।
బలైకదేశః క్షపితః శేషం దుర్గవినాశనం ॥ **5.54.3** ॥

దుర్గే వినాశితే కర్మ భవేత్ సుఖపరిశ్రమం।
అల్పయత్నేన కార్యేఽస్మిన్ మమ స్యాత్ సఫలః శ్రమః ॥ **5.54.4** ॥

యో హ్యయం మమ లాంగూలే దీప్యతే హవ్యవాహనః।
అస్య సంతర్పణం న్యాయ్యం కర్తుమేభిర్గృహోత్తమైః ॥ **5.54.5** ॥

తతః ప్రదీప్తలాంగూలః సవిద్యుదివ తోయదః।
భవనాగ్రేషు లంకాయా విచచార మహాకపిః ॥ **5.54.6** ॥

గృహాద్ గృహం రాక్షసానాముద్యానాని చ వానరః।
వీక్షమాణో హ్యసంత్రస్తః ప్రాసాదాంశ్చ చచార సః ॥ **5.54.7** ॥

అవప్లుత్య మహావేగః ప్రహస్తస్య నివేశనం।
అగ్నిం తత్ర వినిక్షిప్య శ్వసనేన సమో బలీ ॥ **5.54.8** ॥

తతోఽన్యత్ పుప్లువే వేశ్మ మహాపార్శ్వస్య వీర్యవాన్।
ముమోచ హనుమానగ్నిం కాలానలశిఖోపమం ॥ **5.54.9** ॥

వజ్రదంష్ట్రస్య చ తథా పుప్లువే స మహాకపిః।
శుకస్య చ మహాతేజాః సారణస్య చ ధీమతః ॥ **5.54.10** ॥

తథా చేంద్రజితో వేశ్మ దదాహ హరియూథపః।
జంబుమాలేః సుమాలేశ్చ దదాహ భవనం తతః ॥ **5.54.11** ॥

రశ్మికేతోశ్చ భవనం సూర్యశత్రోస్తథైవ చ।
హ్రస్వకర్ణస్య దంష్ట్రస్య రోమశస్య చ రక్షసః ॥ **5.54.12** ॥

యుద్ధోన్మత్తస్య మత్తస్య ధ్వజగ్రీవస్య రక్షసః।
విద్యుజ్జిహ్వస్య ఘోరస్య తథా హస్తిముఖస్య చ ॥ **5.54.13** ॥

కరాలస్య విశాలస్య శోణితాక్షస్య చైవ హి।
కుంభకర్ణస్య భవనం మకరాక్షస్య చైవ హి ॥ **5.54.14** ॥

నరాంతకస్య కుంభస్య నికుంభస్య దురాత్మనః।
యజ్ఞశత్రోశ్చ భవనం బ్రహ్మశత్రోస్తథైవ చ ॥ **5.54.15** ॥

వర్జయిత్వా మహాతేజా విభీషణగృహం ప్రతి।
క్రమమాణః క్రమేణైవ దదాహ హరిపుంగవః ॥ **5.54.16** ॥

తేషు తేషు మహార్హేషు భవనేషు మహాయశాః।
గృహేష్వృద్ధిమతామృద్ధిం దదాహ కపికుంజరః ॥ **5.54.17** ॥

సర్వేషాం సమతిక్రమ్య రాక్షసేంద్రస్య వీర్యవాన్।
ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రావణస్య నివేశనం ॥ **5.54.18** ॥

తతస్తస్మిన్ గృహే ముఖ్యే నానారత్నవిభూషితే।
మేరుమందరసంకాశే నానామంగలశోభితే ॥ **5.54.19** ॥

ప్రదీప్తమగ్నిముత్సృజ్య లాంగూలాగ్రే ప్రతిష్ఠితం।
ననాద హనుమాన్ వీరో యుగాంతజలదో యథా ॥ **5.54.20** ॥

శ్వసనేన చ సంయోగాదతివేగో మహాబలః।
కాలాగ్నిరివ జజ్వాల ప్రావర్ధత హుతాశనః ॥ **5.54.21** ॥

ప్రదీప్తమగ్నిం పవనస్తేషు వేశ్మసు చారయన్।
తాని కాంచనజాలాని ముక్తామణిమయాని చ ॥ **5.54.22** ॥

భవనాని వ్యశీర్యంత రత్నవంతి మహాంతి చ।
తాని భగ్నవిమానాని నిపేతుర్వసుధాతలే ॥ **5.54.23** ॥

భవనానీవ సిద్ధానామంబరాత్ పుణ్యసంక్షయే।
సంజజ్ఞే తుములః శబ్దో రాక్షసానాం ప్రధావతాం ॥ **5.54.24** ॥

స్వే స్వే గృహపరిత్రాణే భగ్నోత్సాహోజ్ఝితశ్రియాం।
నూనమేషోఽగ్నిరాయాతః కపిరూపేణ హా ఇతి ॥ **5.54.25** ॥

క్రందంత్యః సహసా పేతుః స్తనంధయధరాః స్త్రియః।
కాశ్చిదగ్నిపరీతాంగ్యో హర్మ్యేభ్యో ముక్తమూర్ధజాః ॥ **5.54.26** ॥

పతంత్యోరేజిరేఽభ్రేభ్యః సౌదామన్య ఇవాంబరాత్।
వజ్రవిద్రుమవైదూర్యముక్తారజతసంహతాన్ ॥ **5.54.27** ॥

విచిత్రాన్ భవనాద్ధాతూన్స్యందమానాన్ దదర్శ సః।
నాగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం తృణానాం చ యథా తథా ॥ **5.54.28** ॥

హనూమాన్ రాక్షసేంద్రాణాం వధే కించిన్న తృప్యతి।
న హనూమద్విశస్తానాం రాక్షసానాం వసుంధరా ॥ **5.54.29** ॥

హనూమతా వేగవతా వానరేణ మహాత్మనా।
లంకాపురం ప్రదగ్ధం తద్ రుద్రేణ త్రిపురం యథా ॥ **5.54.30** ॥

తతః స లంకాపురపర్వతాగ్రే
    సముత్థితో భీమపరాక్రమోఽగ్నిః।
ప్రసార్య చూడావలయం ప్రదీప్తో
    హనూమతా వేగవతోపసృష్టః ॥ **5.54.31** ॥

యుగాంతకాలానలతుల్యరూపః
    సమారుతోఽగ్నిర్వవృధే దివస్పృక్।
విధూమరశ్మిర్భవనేషు సక్తో
    రక్షః శరీరాజ్యసమర్పితార్చిః ॥ **5.54.32** ॥

ఆదిత్యకోటీసదృశః సుతేజా
    లంకాం సమస్తాం పరివార్య తిష్ఠన్।
శబ్దైరనేకైరశనిప్రరూఢై -
    ర్భిందన్నివాండం ప్రబభౌ మహాగ్నిః ॥ **5.54.33** ॥

తత్రాంబరాదగ్నిరతిప్రవృద్ధో
    రూక్షప్రభః కింశుకపుష్పచూడః।
నిర్వాణధూమాకులరాజయశ్చ
    నీలోత్పలాభాః ప్రచకాశిరేఽభ్రాః ॥ **5.54.34** ॥

వజ్రీ మహేంద్రస్త్రిదశేశ్వరో వా
    సాక్షాద్ యమో వా వరుణోఽనిలో వా।
రౌద్రోఽగ్నిరర్కో ధనదశ్చ సోమో
    న వానరోఽయం స్వయమేవ కాలః ॥ **5.54.35** ॥

కిం బ్రహ్మణః సర్వపితామహస్య
    లోకస్య ధాతుశ్చతురాననస్య।
ఇహాగతో వానరరూపధారీ
    రక్షోపసంహారకరః ప్రకోపః ॥ **5.54.36** ॥

కిం వైష్ణవం వా కపిరూపమేత్య
రక్షోవినాశాయ పరం సుతేజః।
అచింత్యమవ్యక్తమనంతమేకం
స్వమాయయా సాంప్రతమాగతం వా ॥ **5.54.37** ॥

ఇత్యేవమూచుర్బహవో విశిష్టా
రక్షోగణాస్తత్ర సమేత్య సర్వే।
సప్రాణిసంఘాం సగృహాం సవృక్షాం
దగ్ధాం పురీం తాం సహసా సమీక్ష్య ॥ **5.54.38** ॥

తతస్తు లంకా సహసా ప్రదగ్ధా
సరాక్షసా సాశ్వరథా సనాగా।
సపక్షిసంఘా సమృగా సవృక్షా
రురోద దీనా తుములం సశబ్దం ॥ **5.54.39** ॥

హా తాత హా పుత్రక కాంత మిత్ర
హా జీవితేశాంగ హతం సుపుణ్యం।
రక్షోభిరేవం బహుధా బ్రువద్భిః
శబ్దః కృతో ఘోరతరః సుభీమః ॥ **5.54.40** ॥

హుతాశనజ్వాలసమావృతా సా
హతప్రవీరా పరివృత్తయోధా।
హనూమతః క్రోధబలాభిభూతా
బభూవ శాపోపహతేవ లంకా ॥ **5.54.41** ॥

ససంభ్రమం త్రస్తవిషణ్ణరాక్షసాం
సముజ్జ్వలజ్జ్వాలహుతాశనాంకితాం।
దదర్శ లంకాం హనుమాన్ మహామనాః
స్వయంభురోషోపహతామివావనిం ॥ **5.54.42** ॥

భంక్త్వా వనం పాదపరత్నసంకులం
హత్వా తు రక్షాంసి మహాంతి సంయుగే।
దగ్ధ్వా పురీం తాం గృహరత్నమాలినీం
తస్థౌ హనూమాన్ పవనాత్మజః కపిః ॥ **5.54.43** ॥

స రాక్షసాంస్తాన్ సుబహూంశ్చ హత్వా
వనం చ భంక్త్వా బహుపాదపం తత్।
విసృజ్య రక్షోభవనేషు చాగ్నిం
జగామ రామం మనసా మహాత్మా ॥ **5.54.44** ॥

తతస్తు తం వానరవీరముఖ్యం
మహాబలం మారుతతుల్యవేగం।
మహామతిం వాయుసుతం వరిష్ఠం
ప్రతుష్టువుర్దేవగణాశ్చ సర్వే ॥ **5.54.45** ॥

దేవాశ్చ సర్వే మునిపుంగవాశ్చ
గంధర్వవిద్యాధరపన్నగాశ్చ।
భూతాని సర్వాణి మహాంతి తత్ర
జగ్ముః పరాం ప్రీతిమతుల్యరూపాం ॥ **5.54.46** ॥

భంక్త్వా వనం మహాతేజా హత్వా రక్షాంసి సంయుగే।
దగ్ధ్వా లంకాపురీం భీమాం రరాజ స మహాకపిః ॥ **5.54.47** ॥

గృహాగ్ర్యశృంగాగ్రతలే విచిత్రే
ప్రతిష్ఠితో వానరరాజసింహః।
ప్రదీప్తలాంగూలకృతార్చిమాలీ
వ్యరాజతాదిత్య ఇవార్చిమాలీ ॥ **5.54.48** ॥

లంకాం సమస్తాం సంపీడ్య లాంగూలాగ్నిం మహాకపిః।
నిర్వాపయామాస తదా సముద్రే హరిపుంగవః ॥ **5.54.49** ॥

తతో దేవాః సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః।
దృష్ట్వా లంకాం ప్రదగ్ధాం తాం విస్మయం పరమం గతాః ॥ **5.54.50** ॥

తం దృష్ట్వా వానరశ్రేష్ఠం హనూమంతం మహాకపిం।
కాలాగ్నిరితి సంచింత్య సర్వభూతాని తత్రసుః ॥ **5.54.51** ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుః పంచాశః సర్గః ॥